

Stalklimaatadvies en Dierenwelzijn

Gaat dat hand in hand?

van Langeveld Kenny

Studiedag 2026

Funded by
the European Union

ILVO

ACHTERGROND

• Slecht Stalklimaat

• Gezondheid

- Hoesten en niezen ↑
- Longontsteking + ziekte ↑

• Welzijn en gedrag

- Vermijden bij keuze hoge concentraties CO₂ en NH₃
- Mogelijke link met staartbijten
- Mechanische ventilatie beter

Goed onderzocht

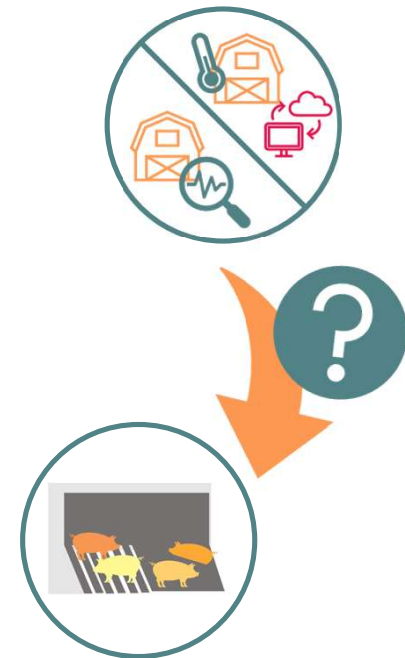
Minder goed onderzocht

Geen zicht op het effect van
stalklimaat op dierenwelzijn
in het algemeen

ACHTERGROND

• Stalklimaatmonitoring

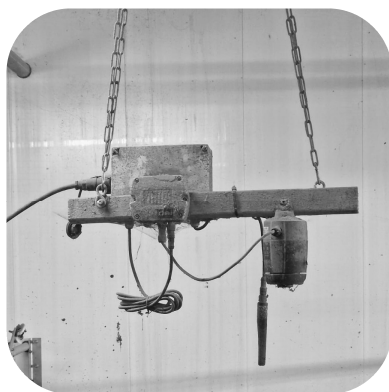
- 'Precision Livestock Farming' (PLF) verwijst naar het gebruik van (geautomatiseerde) sensortechnologie voor het management van vee.
 - Klimaatmonitoring en controle onderdeel van de eerste generatie PLF
- Sensor en sensordata
 - Onderhoud + foutenmarges
 - Doorvoeren wijzigingen

Wat hebben we gedaan?

Meet
→ CO₂ + NH₃
→ T° + RV

Slimme Stal
MONITORING

connecting
agri&food

ADVIES

BOERDERIJ

TRANSPORT

SLACHTHUIS

Vion
FOOD GROUP

WELZIJS-
MONITORING

WELZIJSFEEDBACK

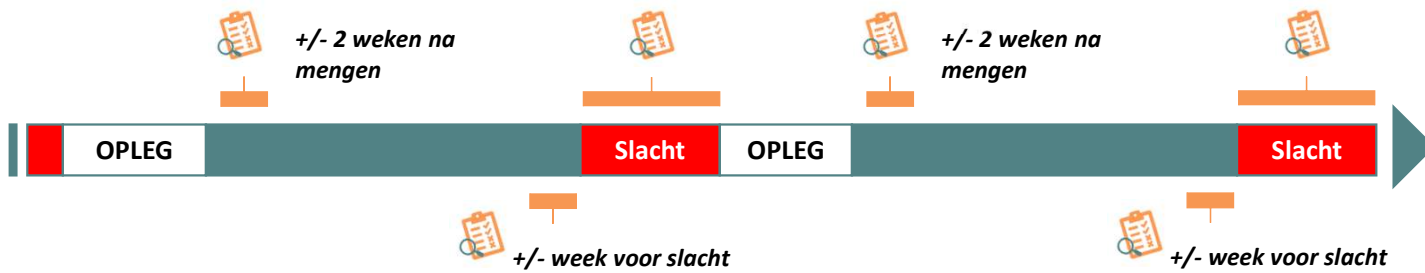

Welzijnsmetingen 'on-farm':
Start en einde van
productiecyclus

Slachtmoment:
Manuele meting + aWISH
monitoring.

- 9 NL Beter Leven 1 ster bedrijven
- 1 AFDELING met KLIMAATSENOR (CAF)
 - 2 rondes vleesvarkens
 - Twee behandelingen (Interventie)
- Metingen welzijn op bedrijf

INTERVENTIE KLIMAATADVIES

- 🏠 Ontvangen **staklimaatadvies** van expert op basis van wekelijkse resultaten (suggesties systeemwijzigingen)
- 🏠 Geen verplichting opname advies

V.

- 🏠 Krijgen **geen klimaatadvies**
- 🏠 'Fail-Safe' - ingrijpen indien ethisch verantwoord

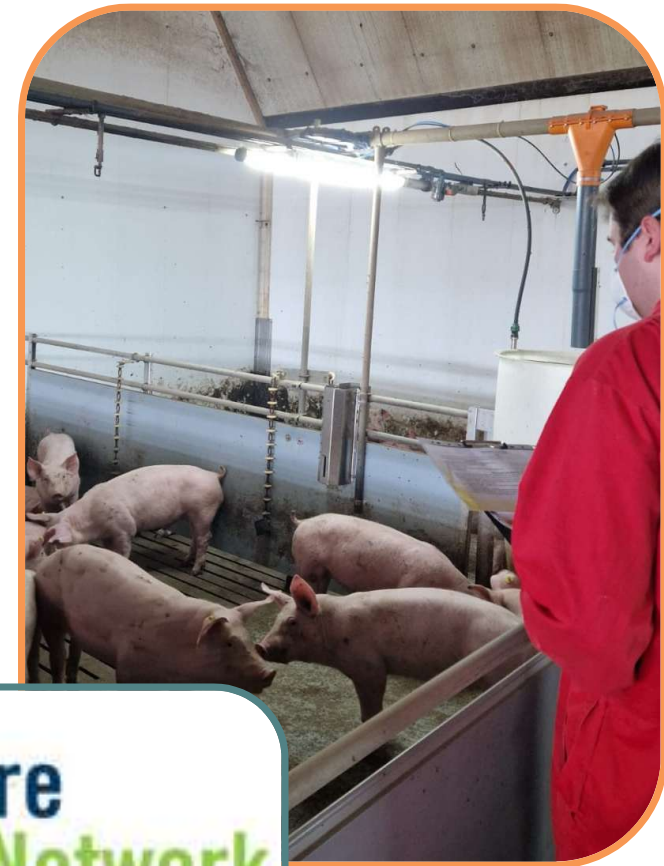
Invloed buitenklimaat ↓

- Rondes met zelfde start gegroepeerd
- Behandeling per groep @ random

WELZIJNSMETINGEN

Hoe?

- Gebaseerd op Welfare Quality®
 - Gedragmetingen + Individuele metingen
 - Aggregatie in stappen
 - *Groepen indicatoren* → *Welzijnsriteria*
 - *Welzijnsriteria* → *Welzijnsprincipes*

WELZIJNSMETINGEN

Groepsniveau

Qualitatieve
Gedragsanalyse

Hoesten

Niezen

Sociaal and Exploratief
gedrag

Bijeenkruipen

rillen

Hijgen

Lig positie

WELZIJNSMETINGEN

Individueel Niveau

 <p>Angst voor de mens</p>	 <p>Body Condition Score</p>	 <p>Bursitis</p>	 <p>Mest op het lichaam</p>	 <p>Verwondingen</p>	 <p>Staartbijten</p>
 <p>Tear staining</p>	 <p>Kreupelheid</p>	 <p>Pompen</p>	 <p>Verdraaide snuiten</p>	 <p>Rectale prolapse</p>	
 <p>Scouring</p>	 <p>Huid conditie</p>	 <p>Breuken/Hernia</p>	 <p>Waterbevoorrading</p>	 <p>Beschikbare ruimte</p>	

WELZIJNSMETINGEN

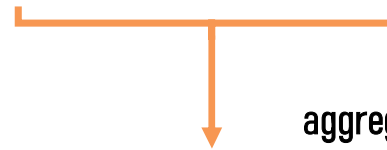
Aggregatie

	Welfare criteria		Measures
Good feeding	1	Absence of prolonged hunger	Body condition score
	2	Absence of prolonged thirst	Water supply
Good housing	3	Comfort around resting	Bursitis, absence of manure on the body
	4	Thermal comfort	Shivering, panting, huddling
	5	Ease of movement	Space allowance
Good health	6	Absence of injuries	Lameness, wounds on the body, tail biting
	7	Absence of disease	Mortality, coughing, sneezing, pumping, twisted snouts, rectal prolapse, scouring, skin condition, ruptures and hernias
	8	Absence of pain induced by management procedures	Castration, tail docking
Appropriate behaviour	9	Expression of social behaviours	Social behaviour
	10	Expression of other behaviours	Exploratory behaviour
	11	Good human-animal relationship	Fear of humans
	12	Positive emotional state	Qualitative Behaviour Assessment (QBA)

Voldoende variatie en verschil tussen bezoeken
Eigen PCA analyse

Scores voor bv.

HUIDVERWONDINGEN
 KREUPELHEID
 STAARTBIJTEN

aggregatie

WELZIJNSCRITERIUM
 AFWEZIGHEID VAN
 VERWONDINGEN

- Score tussen 0 en 100
 - 100 is 'goed' welzijn
 - 0 is 'slecht' welzijn

Statistische Analyse op Δ afwezigheid van
 Verwondingen

Δ = Bezoek 2 – Bezoek 1

- $\Delta > 0$: Verbetering
- $\Delta < 0$: Verslechtering

ANALYSE

Statistische Analyse op Δ afwezigheid van
Verwondingen

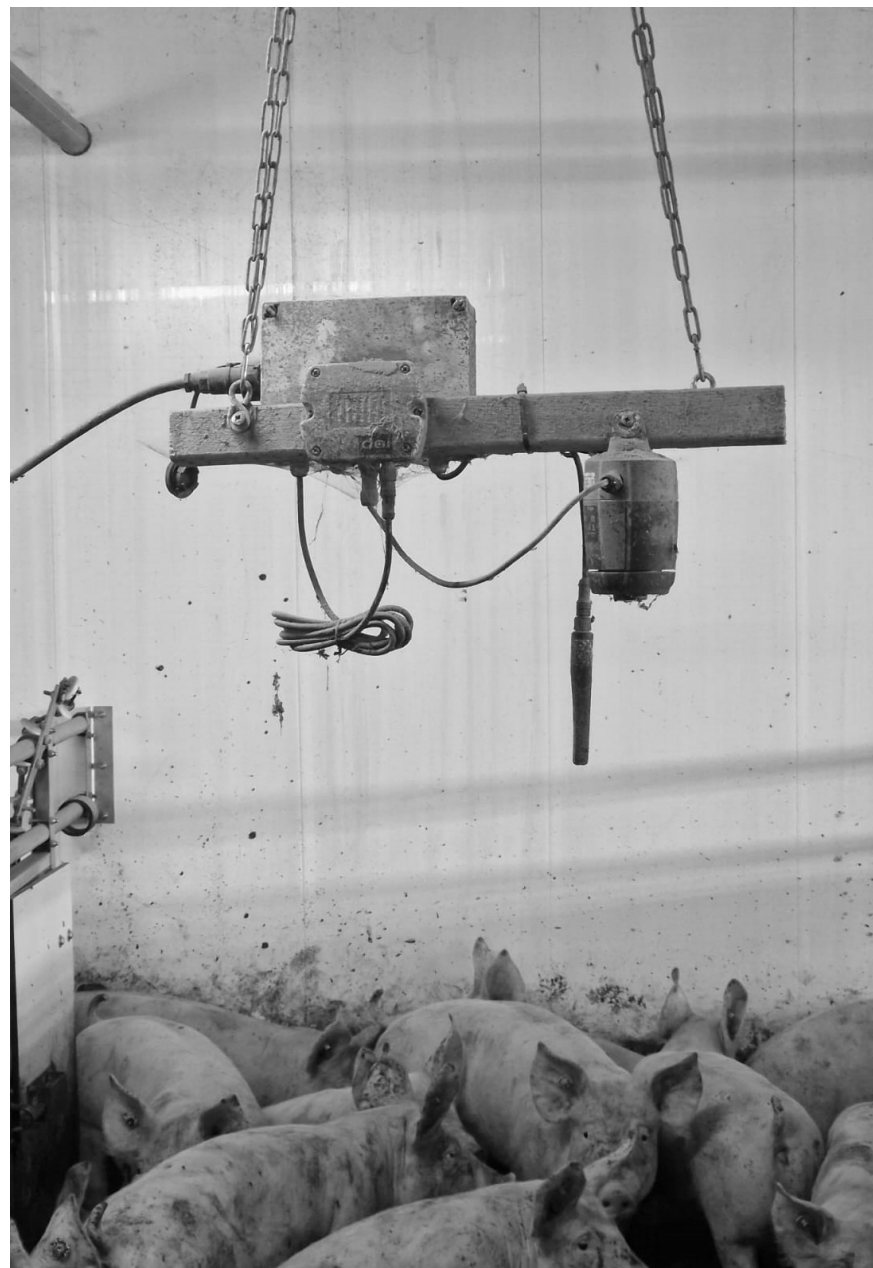
Δ = Bezoek 2 – Bezoek 1

- $\Delta > 0$: *Verbetering*
- $\Delta < 0$: *Verslechtering*

Analyse via Linear Mixed Effect Models (LMM)

1. Effect van behandeling op stalklimaat
2. Effect van behandeling op geaggregeerde welzijnsriteria
3. Effect van stalklimaatparameters op geaggregeerde welzijnsriteria

Hoe zit het nu?

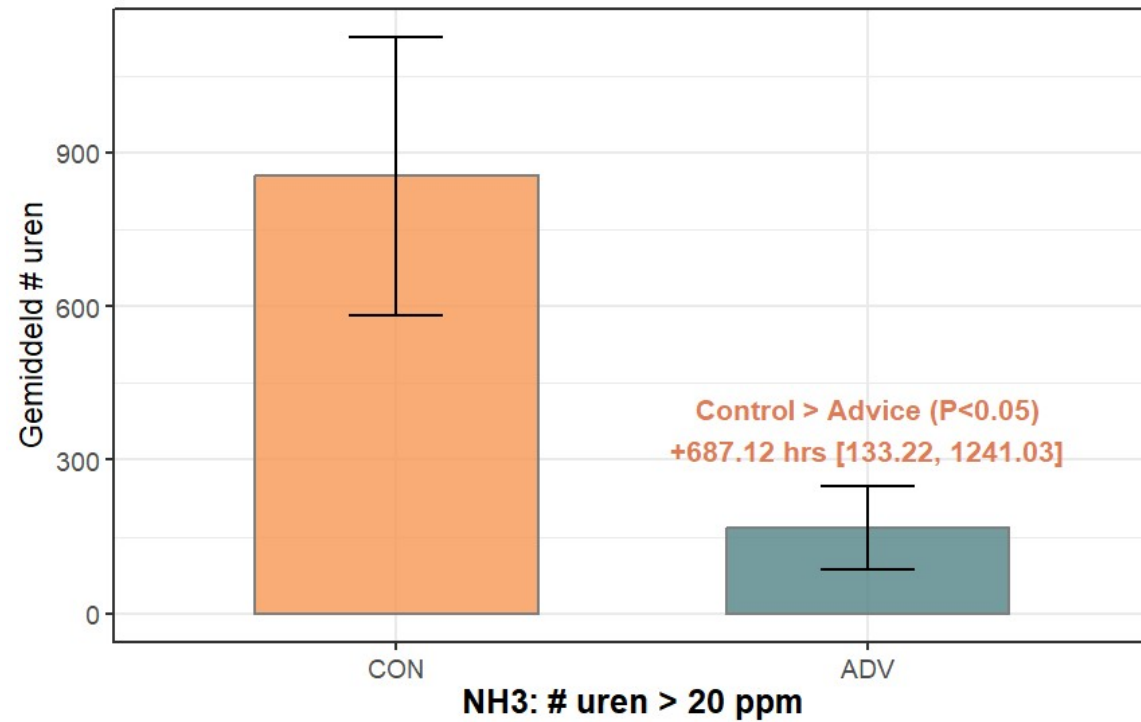
Stalklimaat

Geen effect van behandeling (advies) op stalklimaat, behalve:

- # uren NH_3 boven 20 ppm

MAAR:

- Opname advies: 5/9
- Advies beperkt tot minimale ingrepen

Geaggregeerde Welzijnsparameters

Geen effect van behandeling (advies) op
geaggregeerde welzijnsparameters

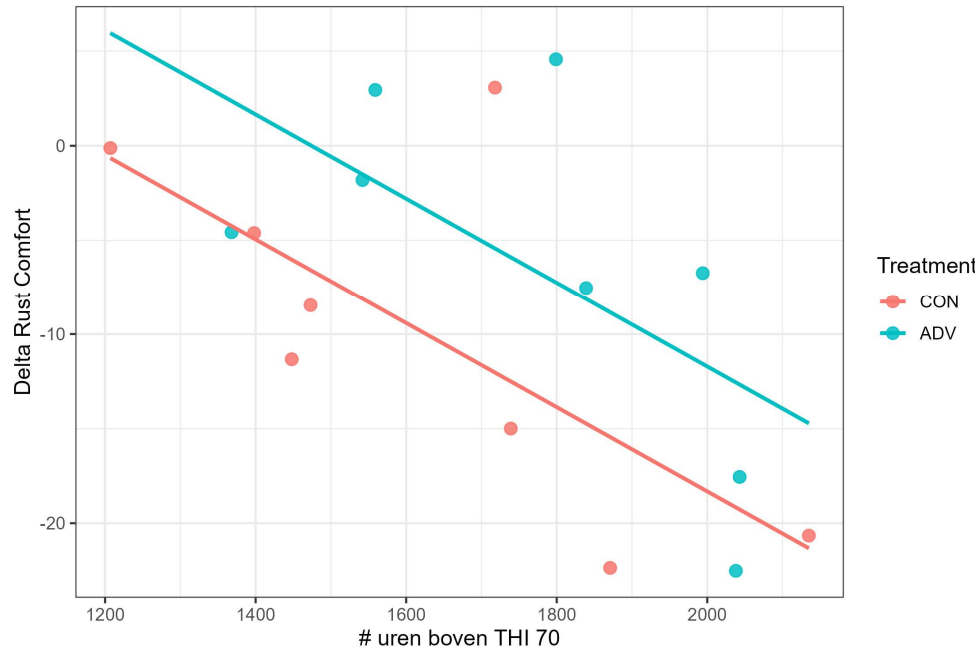
- Effect van aggregatie?
- Klimateffect te klein?
- Andere Stressoren?

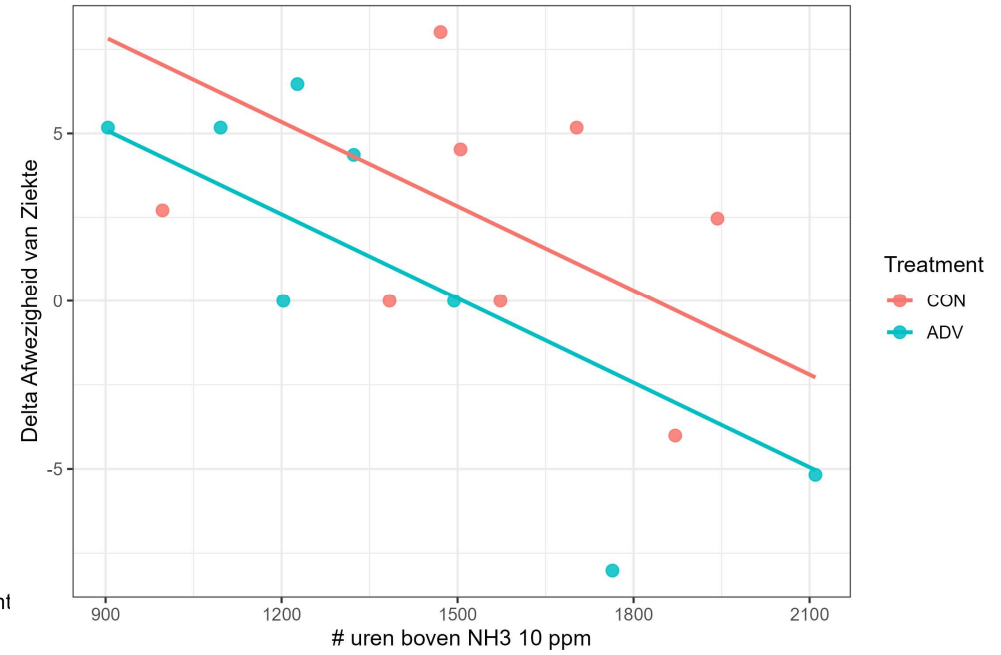
Stalklimaatparameters en Welzijn

Verwachte patronen

Effect van # uren boven THI 70 op Delta Rust Comfort

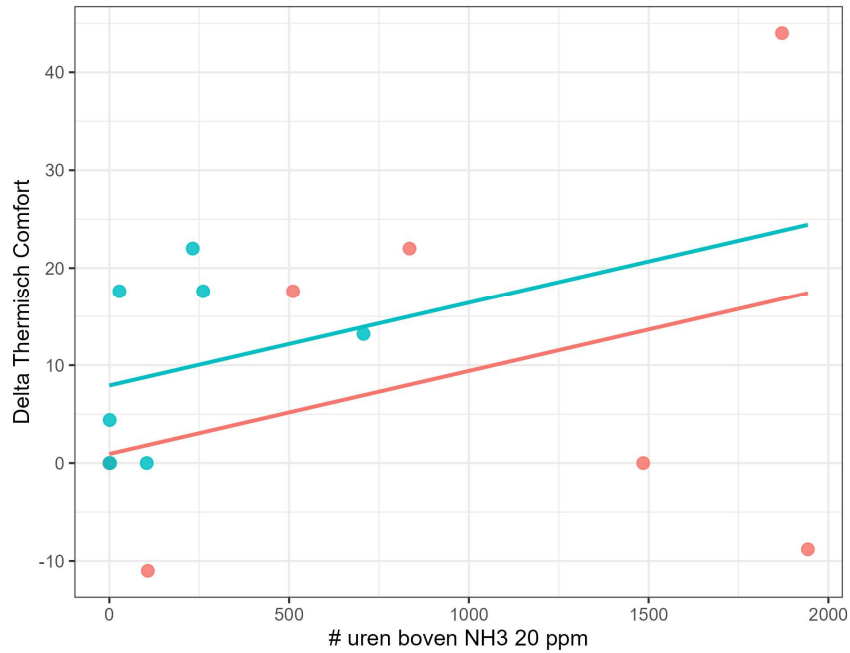
Effect van # uren boven NH3 10 ppm op Delta Afwezigheid van Ziekte

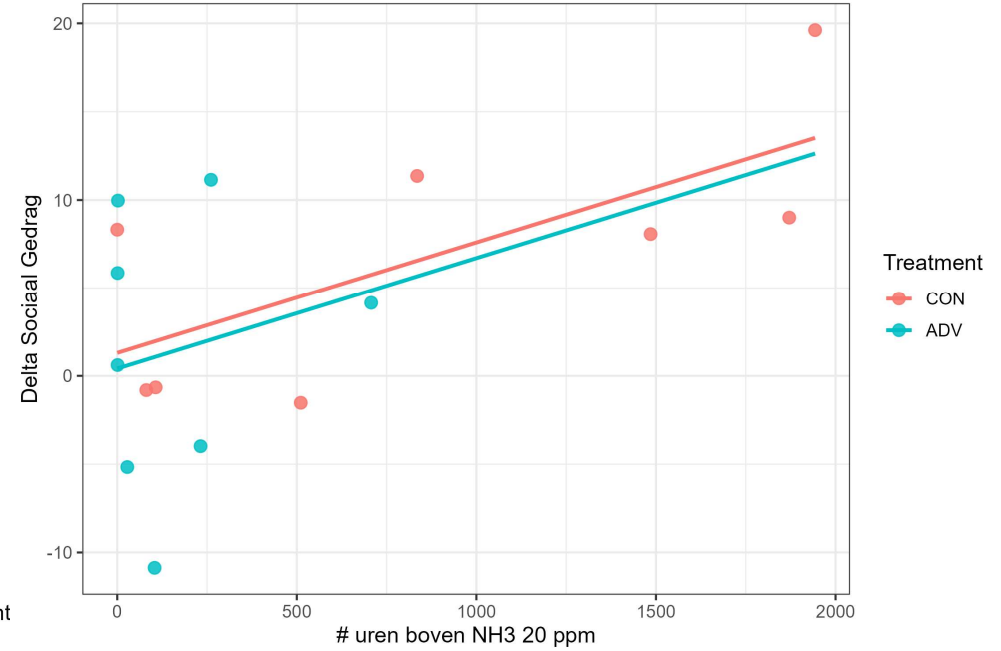
Stalklimaatparameters en Welzijn

Indirecte patronen

Effect van # uren boven NH3 20 ppm op Delta Thermisch Comfort

Effect van # uren boven NH3 20 ppm op Delta Sociaal Gedrag

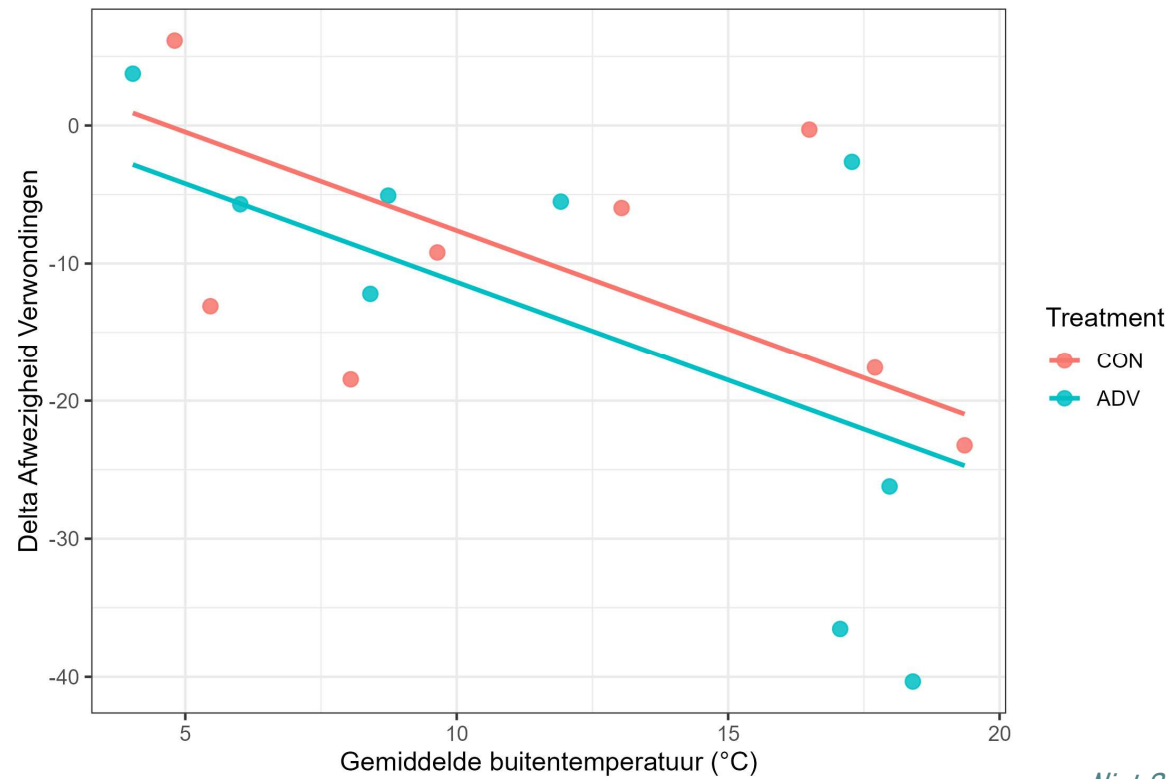
aWISH

ILVO

Stalklimaatparameters en Welzijn

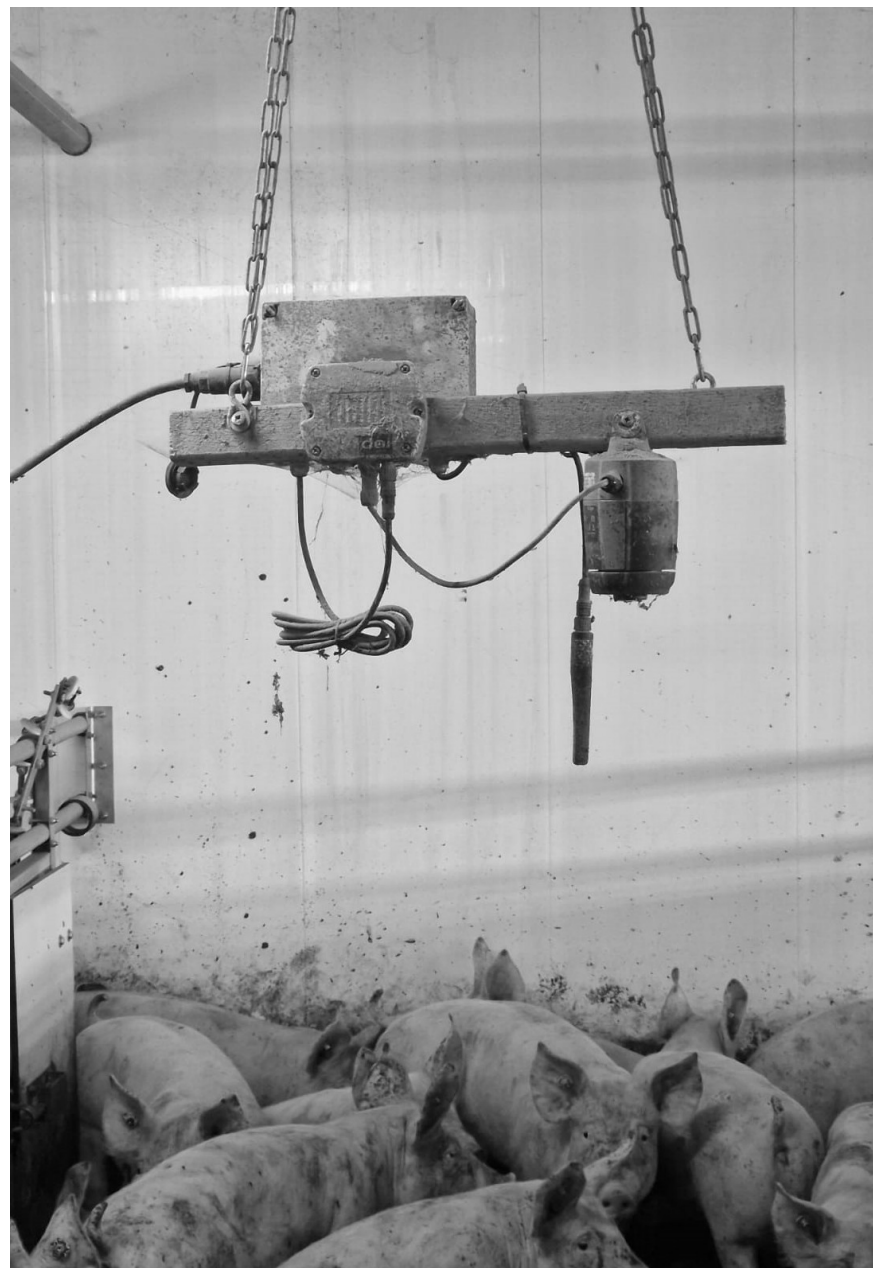
Indirecte patronen

Effect van Gemiddelde buitentemperatuur (°C) op Delta Afwezigheid Verwondingen

Niet Significant - $P = 0,075$

Conclusie en vervolg

• IN CONCLUSIE

• STALKLIMAAT

- Geen effect behalve voor # uren $\text{NH}_3 > 20$ ppm (CON \uparrow)
- Opname van advies

• Welzijn

- Geen direct effect
 - Aggregatie, klimaateffect, ...
- Directe invloed van stalklimaatparameters
 - Indirecte onverwachte effecten

Stalklimaatadvies = balans
meerdere aspecten

VERVOLG

- Effect andere factoren
- Analyse op niet geaggregeerde indicatoren
- Traanstrepen

BEDANKT VOOR UW AANDACHT

Ik beantwoord graag uw vragen

ILVO